

Ақмола облысы «Кітап оқитын ұлт» жобасын іске асыруға қосылды

Ақмола облысында республикалық «Кітап оқитын ұлт» жобасын іске асыру жөніндегі ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды. Құжатқа облыс әкімдігі мен «Кітап оқитын ұлт – Читающая нация» қоғамдық қоры қол қойып, өңір тұрғындары арасында кітап оқу мәдениетін дамытуға және оқырмандық белсенділікті арттыруға бағытталған өзара ынтымақтастықтың негізін қалады.

Қол қою рәсімі Достық үйінде өтті. Іс-шараға мемлекеттік органдардың, білім беру және мәдениет ұйымдарының, кітапхана саласының, қоғамдық бірлестіктердің, ғылыми қауымдастықтың және бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері қатысты.

Ақмола облысы әкімінің орынбасары Досұлан Айтбаев жобаның өңір үшін маңызына тоқталып, оның оқырман қоғамын қалыптастырудағы рөлін ерекше атап өтті.

«Кітап оқу мәдениетін дамыту – өңіріміздің болашағына салынған маңызды инвестиция. Бүгін

біз мемлекет, білім беру жүйесі, кітапханалар мен қоғамдық ұйымдардың күш-жігерін біріктіріп, кітапты балалардың, жастардың және жалпы Ақмола облысы тұрғындарының өмірінің ажырамас бөлігіне айналдыруды мақсат етіп отырмыз», – деді Досұлан Айтбаев.

«Кітап оқитын ұлт – Читающая нация» қоғамдық қорының атқарушы директоры Аян Сақошев жобаның тұжырымдамасын таныстырып, оны жүзеге асыру тетіктеріне тоқталды.

«Біздің мақсатымыз – кітап оқуды насихаттаумен ғана шектелмей, адамдарды кітап оқуға, оны талқылауға ынталандыратын және оқырмандық мәдениетті қалыптастыратын тұрақты жүйе құру. Ақмола облысы бұл жобаның белсенді қатысушыларының біріне айналады деп сенемін», – деді Аян Сақошев.

Кездесу барысында ғылыми және сарапшылық қауымдастық өкілдерінің қатысуымен жобаны іске асырудың өзекті бағыттары талқыланды.

Ақмола облысы әкімінің ресми сайтынан.

Ақмолинская область присоединилась к проекту «Читающая нация»

В регионе подписан меморандум о сотрудничестве по реализации республиканского проекта «Читающая нация». Документ заключен между акимом региона и общественным фондом «Кітап оқитын ұлт – Читающая нация» и направлен

на развитие культуры чтения и повышение интереса к книгам среди жителей области.

Церемония подписания прошла в Доме дружбы с участием представителей государственных органов, организаций образования и культуры, библиотечного сообщества, общественных объединений, научной общественности и средств массовой информации.

Как отметил заместитель акима Ақмолинской области Досұлан Айтбаев, реализация проекта станет важным шагом в формировании читающего общества.

Исполнительный директор общественного фонда «Кітап оқитын ұлт – Читающая нация» Аян Сақошев представил концепцию проекта и рассказал о механизмах его реализации.

В ходе встречи также состоялось обсуждение проекта с участием представителей научного и экспертного сообщества.

Из официального сайта акима Ақмолинской области.

АДАЛДЫҚ ПЕН ЖАУАПКЕРШІЛІК – ТИІМДІ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТІҢ НЕГІЗІ

Бұланды ауданында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелеріне арналған семинар өз мәресіне жетті.

Жиынға жергілікті атқарушы органдар, ауылдық округтер мен ауыл әкімдері, квазимемлекеттік сектор және бюджеттік ұйымдардың, прокуратура, құқық қорғау, сот және төтенше жағдайлар қызметінің өкілдері, сондай-ақ мәслихат депутаттары қатысты.

Күн тәртібіндегі «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру туралы» мәселесі

сы Жазира Тоқтарқызы Сейітмағанбетова сөз сөйлеп, мемлекеттік қызметшілердің құқықтары мен міндеттері, қызметтік әдеп талаптары және заң нормаларын сақтау жөнінде ақпарат берді.

Жиынның қорытынды мәселесі – «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне енгізілген өзгерістер мен толықтырулар туралы» тақырыбы болды. Баяндамашы – Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Ақмола облысы бойынша департаменті Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу басқармасының басшысы Аманжол Амангелдіұлы Құсайынов.

Атап айтқанда, іс-шарада қозғалған мәселелердің негізгі бағыттары: ҚР Конституциясының ережелері; «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Заңының ережелері, оның ішінде: Сервистілік, клиентке бағдарлану, азаматтардың өтініштерін сапалы қарау, HR-трансформация; Мемлекеттік цифрлық кадр жүйесі, Конкурстық рәсімдер, кезеңдері, талаптары; Ұзақ мерзімді лауазымдарға кон-

курстарды жариялаудың автоматтандырылуы; Мемлекеттік қызметке конкурстан тыс қабылдау тетіктері: ЖОО және МБА түлектері, Өңірлік және Президенттік жастар кадр резерві мүшелері және т.б.; Мемлекеттік әкімшілік және

құқық қорғау органдарына орналасуға арналған тестілеу бағдарламаларына ҚР Конституциясының және Мемлекеттік қызметі туралы заңының жаңа редакциясына сай өзгерістердің енгізілуі; Мемлекеттік қызметке кіруге дайындық институты: мақсаты, міндеттері, мүмкіндіктері; Мемлекеттік қызметшілердің әлеуметтік кепілдіктерін нығайтуға және әлеуметтік қорғалуын арттыруға бағытталған жаңашылдықтар; Үстеме жұмыс үшін қосымша төлемдер, ротациялық төлемдер, отбасылық жағдайы, еңбек өтілі және т.б. байланысты берілетін қосымша демалыс күндері; Лауазымдық деңгей институтының енгізілуі; бағалау, аттестаттау және т.б. Кадр қызметі рөлінің жаңартылуы; Семинарда мемлекеттік қызметшілер толғандырған сұрақтары бойынша тиісті түсініктемелер алды.

Кездесу барысында қатысушылар сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, мемлекеттік қызметтің ашықтығы мен тиімділігін арттыру, заң талаптарын сақтау мәселелері бойынша пікір алмасты. Жиын қоғамда адалдық пен жауапкершілік қағидаттарын нығайтуға бағытталған маңызды шаралардың бірі болды.

Дәл осы күні, Бұланды ауданына жұмыс сапары барысында, ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Ақмола облысы бойынша департаментінің басшысы Нұрқат Батырқұлов Бұланды аудан әкімдігі қабырғасында мемлекеттік

қызметшілерді қабылдады.

Қабылдау барысында ҚР Конституциясы, Мемлекеттік қызметі туралы заңы шеңберінде сұрақтар қойылып, мемлекеттік қызметшілерге берілетін қосымша демалыс күндері, ауыл әкімдерінің сайлауы, конкурстық орналасу мүмкіндіктері, мемлекеттік қызметтегі еңбек өтілін есептеу және т. б мәселелері көтерілді.

Департамент басшысы әрбір мәселе бойынша жан-жақты түсініктеме беріп, барлығы 6 адамды қабылдады.

бойынша Бұланды ауданы әкімінің орынбасары Илияс Аманжолұлы Құдайбергенов баяндама жасады. Ол қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы сана қалыптастырудың маңыздылығына, адалдық құндылықтарын насихаттауға және мемлекеттік қызметшілердің жауапкершілігін арттыруға тоқталды.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына енгізілген өзгерістер туралы Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Ақмола облысы бойынша департаментінің басшысы Нұрқат Тұрғанұлы Батырқұлов баяндама жасап, заңнамадағы жаңашылдықтар мен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шаралары туралы түсіндірді.

Сондай-ақ, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының негізгі ережелері қарастырылды. Бұл мәселе бойынша Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігі Ақмола облысы бойынша департаментінің Мемлекеттік қызмет басқармасының басшы-

Жалпы іссапар аясында атқарылған жұмысты түйіндеу барысында ұйымдастырушылар сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, мемлекеттік қызметтің сапасы мен тиімділігін арттыру, заң талаптарын сақтау бағытындағы жұмыстарды жүйелі түрде жалғастырудың маңыздылығын баса айтты. Мұндай кездесулер мемлекеттік органдар мен қоғам арасындағы ашық байланысты нығайтып, мемлекеттік қызметшілердің кәсіби біліктілігін арттыруға, құқықтық сауаттылығын жетілдіруге және адалдық қағидаттарын орнықтыруға ықпал етері даусыз.

Бұланды ауданында өткен бұл шара мемлекеттік қызмет саласындағы жаңашылдықтарды түсіндіруге, өзекті мәселелерді талқылауға және қызметшілерге практикалық көмек көрсетуге мүмкіндік берген маңызды алаң болды. Алдағы уақытта да сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, мемлекеттік қызметтің беделін арттыру және халыққа сапалы қызмет көрсету бағытындағы жұмыстар жалғасын табады.

А. АМАНЖОЛОВА.

САЙЛАУ-2026 – ВЫБОРЫ-2026

Дауыс беру құқығын беретін есептен шығару куәлігі

2026 жылғы 23 тамызда Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлау өтеді. Қазақстан азаматтары тиісті сайлау учаскелерінің аумағындағы тұрғылықты жері бойынша дауыс береді.

Сайлаушы өзінің болатын жерін ауыстырған кезде дауыс беру күніне он бес күн қалғанда немесе 2026 жылғы 7 тамыздан бастап учаскелік сайлау комиссиясына өз өтініші бойынша және жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде дауыс беру құқығын беретін есептен шығару куәлігін ала алады.

Есептен шығару куәліктерін беру дауыс беру күнінен бір күн бұрын, яғни 2026 жылғы 22 тамызда жергілікті уақыт бойынша сағат он сегізде тоқтатылады.

Есептен шығару куәлігін сенімхат бойынша алуға рұқсат етіледі. Сенімхатты нотариатта куәландыру талап етілмейді.

Есептен шығару куәлігі жоғалған жағдайда ол қалпына келтірілмейді және оның телнұсқасы берілмейді.

Дауыс беру құқығын беретін есептен шығару куәлігі бір елді мекеннің шегіндегі басқа сайлау учаскесінде дауыс беруге қатысқысы келетін сайлаушыларға берілмейді.

Уақытша болатын жері бойынша сайлау учаскесінде дауыс беру кезінде учаскелік сайлау комиссиясы сайлау күні сайлаушыны жеке басын куәландыратын құжаттың негізінде сайлаушылар тізіміне енгізіп, есептен шығару куәлігінің орнына дауыс беруге арналған бюллетень береді.

Жаңару үшін дауыс бер!

Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы.

Открепительное удостоверение на право голосования

23 августа 2026 года состоятся выборы депутатов Курултая Республики Казахстан.

Граждане Казахстана голосуют по месту жительства на территории соответствующего избирательного участка.

При перемене места своего пребывания за пятнадцать дней до голосования или с 7 августа 2026 года избиратель, по письменному заявлению в участковую избирательную комиссию по месту жительства и по предъявлении документа, удостоверяющего его личность, может получить открепительное удостоверение на право голосования.

Выдача открепительных удостоверений прекращается в восемнадцать часов по местному времени дня, предшествующего дню голосования или 22 августа 2026 года.

Допускается получение открепительного удостоверения на основании доверенности. Нотариальное удостоверение доверенности не требуется.

В случае утраты открепительное удостоверение не восстанавливается и его дубликат не выдается.

Открепительное удостоверение на право голосования не выдается избирателям, желающим участвовать в голосовании на другом избирательном участке в пределах одного населенного пункта.

При голосовании на избирательном участке по месту пребывания участковая избирательная комиссия в день голосования включает избирателя в список избирателей на основании документа, удостоверяющего его личность, и выдает бюллетень для голосования взамен открепительного удостоверения.

Голосуй за обновление!

Центральная избирательная комиссия Республики Казахстан.

Қазақстан Республикасының сайлау учаскелерінен тыс жерде дауыс беру

2026 жылғы 23 тамызда Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлау өтеді.

Денсаулық жағдайына, отбасының сырқат мүшесіне күтім жасау себебіне, сондай-ақ сайлау учаскелері құрылмаған шалғайдағы және қатынасу қиын аудандарда болуына байланысты дауыс беру күні сайлау учаскесіне келе алмайтын Қазақстан Республикасының азаматтары дауыс беруге арналған үй-жайдан тыс жерде дауыс беруге құқылы.

Ол үшін сайлаушы дауыс беру күні (2026 жылғы 23 тамыз) жергілікті уақытпен сағат 12:00-ден кешіктірмей, өзінің тіркелген аумағындағы учаскелік сайлау комиссиясына барып, болатын жері бойынша дауыс беруді ұйымдастыру туралы жазбаша өтініш беруге құқылы.

Дауыс беру күні учаскелік сайлау комиссиясының мүшесі берілген өтініш негізінде және жеке басын куәландыратын құжатты ұсынғаннан кейін сайлаушыға дауыс беруге арналған бюллетень береді. Дауыс беруге арналған бюллетеньді алу фактісі өтініште сайлаушының қолымен куәландырылады.

Учаскелік сайлау комиссиясының бюллетеньді берген мүшесі оған өзінің қолын қояды, сондай-ақ сайлаушының өтінішіне қол қояды. Дауыс беруді өткізу кезінде сайлаушының ерік білдіру құпиясының міндетті сақталуы қамтамасыз етіледі.

Жаңару үшін дауыс бер!

Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы.

Голосование вне избирательных участков Республики Казахстан

23 августа 2026 года состоятся выборы депутатов Курултая Республики Казахстан.

Граждане Республики Казахстан, которые в день голосования не могут прибыть на избирательный участок по состоянию здоровья, в связи с уходом за больным членом семьи, а также проживающие в отдаленных и труднодоступных районах, где не образованы избирательные участки, вправе проголосовать вне помещения для голосования.

Для этого избирателю необходимо не позднее 12:00 часов местного времени дня голосования (23 августа 2026 года) подать в участковую избирательную комиссию по месту своей регистрации письменное заявление об организации голосования в месте его пребывания.

Член участковой избирательной комиссии в месте его пребывания в день голосования выдает избирателю бюллетень для голосования на основании поданного заявления и по предъявлении документа, удостоверяющего личность. Факт получения бюллетеня для голосования удостоверяется подписью избирателя в заявлении.

Член участковой избирательной комиссии, выдавший бюллетень, ставит в нем свою подпись, а также расписывается в заявлении избирателя. При проведении голосования обеспечивается обязательное соблюдение тайны волеизъявления избирателя.

Голосуй за обновление!

Центральная избирательная комиссия Республики Казахстан.

«Ақмола облысы Бұланды ауданының аудандық аумақтық сайлау комиссиясының жұмысы туралы Құрылтай депутаттарының сайлауын дайындау және өткізу бойынша 2026 жылғы 23 тамызға тағайындалған»

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығына сәйкес «Қазақстан Республикасының құрылтайына сайлау тағайындау туралы» 2026 жылғы 1 шілдедегі № 1338, «Қазақстан Республикасы құрылтай депутаттарының сайлауын дайындау және өткізу жөніндегі негізгі іс-шаралардың Күнтізбелік жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының 2026 жылғы 1 шілдедегі № 26/41 қаулысымен.

Аудандық аумақтық сайлау комиссиясы Қазақстан Республикасы құрылтай депутаттарының сайлауын дайындау және өткізу бойынша жоспарлы жұмыс жүргізеді. Комиссияның негізгі міндеті дауыс беруге дайындық пен оны өткізудің барлық кезеңдерінің заңдылығын, ашықтығын және ашықтығын қамтамасыз ету болып табылады.

Дайындық шеңберінде комиссия учаскелік комиссиялармен өзара іс-қимылды ұйымдастырады, әдістемелік және ұйымдастырушылық көмек көрсетеді, комиссия мүшелері үшін оқыту семинарлары мен кеңестер өткізеді. Заңнаманы сақтау,

құжаттаманы дұрыс ресімдеу және азаматтардың сайлау құқықтарын қамтамасыз ету мәселелеріне ерекше назар аударылады.

Комиссия сайлаушылардың тізімін нақтылау, дауыс беруге арналған үй-жайларды дайындау, оларды қажетті жабдықтармен және ақпараттық материалдармен қамтамасыз ету бойынша жұмыс жүргізеді. Сондай-ақ, Құрылтай депутаттарын сайлауды өткізу күні, уақыты және тәртібі туралы халықты хабардар ету ұйымдастырылады.

Дауыс беру күні аудандық аумақтық комиссия учаскелік комиссиялардың қызметін үйлестіреді, белгіленген дауыс беру рәсімінің сақталуын және аудан аумағында қорытындыларды шығаруды бақылайды.

Комиссияның жұмысы азаматтардың еркін ерік білдіруін қамтамасыз етуге және Құрылтай депутаттарының сайлауын жоғары ұйымдастырушылық деңгейде өткізуге бағытталған.

Бұланды аудандық аумақтық сайлау комиссиясы.

«О работе районной территориальной избирательной комиссии Буландынского района Акмолинской области по подготовке и проведению выборов депутатов Курултая Республики Казахстан, назначенных на 23 августа 2026 года»

В соответствии с Указом Президента Республики Казахстан № 1338 от 1 июля 2026 года «О назначении выборов в Курултай Республики Казахстан», постановлением Центральной избирательной комиссии Республики Казахстан от 1 июля 2026 года № 26/41 «Об утверждении Календарного плана основных мероприятий по подготовке и проведению выборов депутатов Курултая Республики Казахстан».

Районная территориальная избирательная комиссия проводит планомерную работу по подготовке и проведению выборов депутатов Курултая Республики Казахстан. Основной задачей комиссии является обеспечение законности, прозрачности и открытости всех этапов подготовки и проведения голосования.

В рамках подготовки комиссии организует взаимодействие с участковыми комиссиями, оказывает методическую и организационную помощь, проводит обучающие семинары и совещания для членов комиссий. Особое внимание уделяет

ся вопросам соблюдения законодательства, правильности оформления документации и обеспечению избирательных прав граждан.

Комиссией проводится работа по уточнению списков избирателей, подготовке помещений для голосования, обеспечению их необходимым оборудованием и информационными материалами. Также организуется информирование населения о дате, времени и порядке проведения выборов депутатов Курултая.

В день голосования районная территориальная комиссия будет координировать деятельность участковых комиссий, контролировать соблюдение установленной процедуры голосования и подведение итогов на территории района.

Работа комиссии направлена на обеспечение свободного волеизъявления граждан и проведение выборов депутатов Курултая на высоком организационном уровне.

Буландынская районная территориальная избирательная комиссия.

Ақмола облысында экологиялық бақылау күшейтілді

Өңірде қоршаған ортаны қорғау, экологиялық заңнаманың сақталуын бақылау және халыққа мемлекеттік қызмет көрсету бағытындағы жұмыстар жүйелі түрде жалғасуда. Жыл басынан бері Экология департаменті жүздеген мемлекеттік қызмет көрсетіп, экологиялық талаптардың орындалуына бақылауды күшейтті. Бұл туралы брифинг барысында Ақмола облысы бойынша Экология департаменті басшысының орынбасары – Бас мемлекеттік экологиялық инспекторы Тұрар Қартамұлы мәлімдеді.

Биылғы жылдың алғашқы жартыжылдығында департамент 411 мемлекеттік қызмет көрсетті. Олардың барлығы электрондық форматта ұсынылды. Қызметтердің қатарында I санаттағы объектілерге экологиялық рұқсат беру, жоспарланып отырған қызметтің қоршаған ортаға әсерін бағалау бойынша қорытынды шығару, қоршаған ортаға әсерді бағалау нәтижелері бойынша қорытынды беру және кешенді экологиялық рұқсаттарды ресімдеу бар.

Есепті кезеңде мемлекеттік қызметтердің сапасына қатысты бірде-бір шағым тіркелмеген және қызмет көрсету мерзімдерінің бұзылуына жол берілмеген.

Сонымен қатар мемлекеттік экологиялық бақылау аясында жыл басынан бері 25 тексеру жүргізілді. Оның нәтижесінде экологиялық заңнама талаптарының 55 бұзушылығы

анықталып, оларды жою жөнінде міндетті нұсқамалар берілді.

Құқық қорғау органдарынан келіп түскен материалдар негізінде бірқатар әкімшілік істер қаралды. Сонымен қатар заң талаптарын сақтамаған лауазымды тұлғалар мен заңды тұлғалар әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

Олардың арасында рұқсат етілмеген қоқыс үйінділерін уақытылы жоймағаны немесе қоқыс орындарының өртенуіне жол бергені үшін ауылдық округ әкімдері, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы саласының жауапты мамандары және коммуналдық кәсіпорындардың өкілдері бар.

Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде Экология департаментінің аккредиттелген сынақ зертханасының жұмысы ерекше маңызға ие. Зертхана атмосфералық ауаға, табиғи және сарқынды суларға, топыраққа, өндірістік шығарындыларға, сондай-ақ қоршаған ортаның физикалық факторларына тұрақты зертханалық бақылау жүргізеді.

Жыл басынан бері зертхана мамандары 190-ға жуық сынама алып, 650-ден астам зертханалық зерттеу жүргізді. Бұл жұмыстар өңірдегі экологиялық жағдайды тұрақты бақылауға және ықтимал қауіптердің алдын алуға мүмкіндік береді.

Бүгінде облыста 2026–2028 жылдарға

арналған Ақмола облысының экологиялық проблемаларын кешенді шешу жөніндегі жол картасы іске асырылуда. Құжат атмосфералық ауаны қорғау, су ресурстарын сақтау, жердің ластануын азайту, өсімдіктер дүниесін қорғау, қалдықтарды басқару, радиациялық, биологиялық және химиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, сондай-ақ ғылыми зерттеулерді дамыту бағыттарын қамтиды.

Өңірдегі негізгі экологиялық мәселелердің қатарында рұқсат етілмеген қоқыс үйінділерінің пайда болуы, су бұру жүйелерінің тозуы және бірқатар елді мекендерде көріз-тазарту құрылыстарының ескіруі немесе болмауы бар.

«Қоршаған ортаны қорғау – баршамызға ортақ міндет. Экологиялық талаптардың сақталуы тек мемлекеттік бақылауға ғана емес, әрбір азаматтың жауапкершілігіне де байланысты. Біздің мақсатымыз – заң талаптарының орындалуын қамтамасыз етіп қана қоймай, өңірдегі экологиялық мәдениетті қалыптастыру және табиғатты қорғау бағытындағы жұмыстарды жүйелі түрде жалғастыру. Бұл бағытта мемлекеттік бақылау, зертханалық мониторинг және алдын алу шаралары тұрақты түрде жүргізілуде», – деді Ақмола облысы бойынша Экология департаменті басшысының орынбасары – Бас мемлекеттік экологиялық инспекторы Тұрар Қартамұлы.

Құрметті аудан тұрғындары!

Қазақстан Республикасы Президентінің 2026 жылғы 1 шілдедегі №1338 Жарлығына сәйкес, 2026 жылғы 23 тамызда Қазақстан Республикасы Құрылтайы депутаттарының сайлауы өтеді.

Бұланды ауданының әкімдігі сайлаушылардың тізімін нақтылау және өзектендіру мақсатында, Call-орталығы өзінің жұмысын бастағанын, онда Сіз өзіңіздің сайлау учаскеніз туралы мәліметті ала алатыңызды хабарлайды.

Байланыс деректері: Макинск қ., Некрасова көшесі, 19, тел. 2-36-18, 2-12-45.

Жұмыс кестесі: дүйсенбі-жұма, сағат 9.00 –ден 18.00-ге дейін. Үзіліс сағат 13.00 –ден 14.30-ға дейін.

* * *

Уважаемые жители района!

В соответствии с Указом Главы государства №1338 от 1 июля 2026 года 23 августа 2026 года состоятся выборы депутатов Курултая Республики Казахстан.

В целях уточнения и актуализации списков избирателей при акимате Буландынского района работает Call-центр, где можно получить сведения о своем избирательном участке.

Контактные данные: г.Макинск, улица Некрасова,19, тел. 2-36-18, 2-12-45.

График работы: понедельник-пятница, с 9.00 до 18.00 часов. Перерыв с 13.00 до 14.30 часов.

АУДАН ТЫНЫСЫ – ПУЛЬС РАЙОНА

Сила рода начинается с семьи: благородный отец – благородные дети

«Все счастливые семьи похожи друг на друга...» - писал Лев Толстой. Наверное, потому, что счастье никогда не строится случайно. Оно рождается из любви, уважения, взаимного доверия, ежедневного труда и умения оставаться рядом друг с другом в самые непростые времена. Именно такой семьей по праву можно назвать семью Албаковых из села Алтынды.

История этого большого и дружного рода началась на казахской земле в далеком 1944 году. Тогда, в числе сотен тысяч депортированных жителей Северного Кавказа, сюда был насильственно переселен Багаудин Албаков. Для многих семей годы депортации стали тяжелым испытанием, оставившим глубокий след в судьбах нескольких поколений. Но наряду с болью и лишениями эта страница истории хранит и другой, не менее важный урок - урок милосердия и человечности казахского народа.

В самые трудные годы казахстанцы разделили с вынужденными переселенцами последний кусок хлеба, открыли двери своих домов, помогли пережить холод, голод и отчаяние. Это гостеприимство, сострадание и душевная щедрость навсегда остались в памяти тех, кому довелось начать жизнь заново вдали от родного дома.

Багаудин Албаков до последних дней своей жизни с глубокой благодарностью вспоминал казахский народ и своих односельчан. Даже после официальной реабилитации он не захотел покидать Казахстан. Эта земля стала для него настоящей Родиной, а село Алтынды - родным домом.

Вместе с супругой они воспитали девятерых детей. Каждому из них родители сумели передать главное богатство - честность, уважение к людям, любовь к труду и верность семейным традициям. Именно эти ценности стали прочным фундаментом, на котором выросли новые поколения семьи.

Багаудин Албаков был человеком глубокой веры. Он наизусть знал Коран, пользовался большим уважением среди жителей села, был почетным аксакалом. За мудрым советом к нему приходили люди разных возрастов, а двери его дома никогда не закрывались для гостей. Он помогал землякам проводить религиозные обряды, исполняя обязанности местного имама, примирял людей, поддерживал добрым словом и всегда стремился сохранить мир между соседями.

Не случайно его старшая дочь Роза продолжила духовный путь отца. Она также знает Коран наизусть и уже трижды совершила паломничество в священную Мекку. Для нее вера стала смыслом жизни, а пример отца - нравственным ориентиром.

Сегодня в отчем доме живет младший сын Багаудина - Яхья Албаков вместе со своей супругой Зульфией. Дом с голубыми ставнями на краю села хоро-

шо известен каждому жителю Алтынды. Здесь, как и много лет назад, рады каждому гостю. Здесь по-прежнему ценят труд, дорожат семейными традициями и живут по совести.

Имя Яхья в переводе с арабского означает «честнолюбивый», однако окружающие, прежде всего, отмечают другое качество хозяина дома - его отзывчивость. Кто бы ни обратился к нему за помощью, он никогда не откажет. Доброе слово, мудрый совет или помощь делом - для него это естественная часть жизни.

Особенно тяжелыми стали для сельчан девяностые годы. Многие тогда покидали родные места в поисках лучшей доли. Но Яхья остался. Он сохранил отчий дом, продолжил дело родителей и не позволил обрваться семейной истории. Именно такие люди становятся настоящей опорой своих сел - не потому, что говорят громкие слова, а потому, что ежедневно честно работают и своим примером показывают, что любовь к родной земле измеряется поступками.

Вместе с супругой Зульфией они создали крепкую и дружную семью, воспитав пятерых детей.

Старший сын Аслан окончил Карагандинский политехнический институт. Сын Беслан и дочь Луиза получили высшее образование в Казахском агротехническом университете имени Сакена Сейфуллина в Астане. Сегодня все трое успешно работают в столице, достойно представляя свою малую родину.

Особой гордостью семьи стали младшие дочери-близняшки - Тамара и Лиза. В нынешнем году они окончили школу села Алтынды с отличием и удостоены высшей ученической награды - знака «Алтын белгі». Для родителей, педагогов и всего села это стало по-настоящему радостным событием.

За этими наградами стоят не только способности, но и огромное трудолюбие. Девочки успешно учились, помогали родителям по хозяйству, уважали старших и всегда понимали простую истину: настоящий успех приходит только к тем, кто умеет трудиться.

Как говорил выдающийся казахский просветитель Абай Кунанбаев: «Если хочешь, чтобы твой сын был человеком, прежде стань человеком сам». Эти слова словно отражали жизненный путь семьи Албаковых. Ведь дети воспитываются не нравоче-

Поздравляем!

Тамару и Лизу Албаковых со знаменательной датой – 18-летием и отличным завершением школы!

В вашей жизни сразу два прекрасных события – 18-летие и успешное окончание школы. Пусть этот день станет ярким началом новой, счастливой главы!

Пусть восемнадцать распахнёт дороги к самым светлым целям, Пусть счастье за руку ведёт, а сердце верит без сомнений. Пусть знания, что школа дала, опорой станут в каждом деле, Чтоб жизнь уверенно вела к заветной, самой важной цели. Успех пусть будет на года, а жизнь здоровой и счастливой, Пусть не погаснет никогда огонь мечты, большой и сильной. Желаем смело вдаль идти, себя найти, не зная страха, Пусть будут лёгкими пути и каждый день приносит радость!

С 18-летием и прекрасным окончанием школы! Пусть впереди вас ждут яркие победы, вдохновение, новые открытия и исполнение самых заветных желаний. Будьте счастливы, любимы и успешны!

С наилучшими пожеланиями, родные и близкие.

ниями, а ежедневным примером своих родителей.

Сам Яхья был приучен к труду с раннего детства. Зульфия приехала в село молодой городской девушкой. Со временем она освоила все тонкости сельской жизни и стала настоящей хранительницей домашнего очага. Сегодня супруги ведут большое хозяйство: разводят индеек, выращивают домашний скот, обрабатывают огород. В доме всегда царят порядок и уют. Зульфия искусно готовит, делает домашние заготовки, и, как говорят соседи, в ее умелых руках любое дело спорится.

Но главное богатство семьи - вовсе не большое хозяйство и не материальный достаток. Главное - это атмосфера, в которой выросли дети. Здесь каждого учат уважать старших, ценить честный труд, быть благодарным людям и никогда не забывать свои корни.

Недаром существует мудрая мысль: «Не наследство делает детей богатыми, а воспитание». Именно воспитание становится тем капиталом, который невозможно потерять и который передается из поколения в поколение.

В семье Албаковых нет громких слов о патриотизме, любви к родителям или уважении к старшим. Все это здесь проявляется в поступках. В заботе друг о друге. В уважении к памя-

ти предков. В желании честно трудиться. В стремлении дать детям достойное образование и научить их быть порядочными людьми.

Наверное, именно в этом и заключается секрет крепкой семьи: идти по жизни рядом, поддерживать друг друга в минуты испытаний, вместе радоваться успехам детей, хранить семейные традиции и никогда не изменять своим жизненным принципам.

Сегодня Албаковых знают и уважают далеко за пределами родного села. Не за высокие должности и громкие награды, а за человеческую порядочность, трудолюбие, гостеприимство и добрые дела.

История этой семьи - еще одно подтверждение тому, что настоящее счастье рождается не из случайной удачи. Оно рождается там, где родители становятся для своих детей примером, где честный труд считается достоинством, где слово старших имеет вес, а любовь измеряется не красивыми словами, а ежедневной заботой друг о друге.

Это история о преемственности поколений. О том, как один человек, переживший депортацию, сумел сохранить достоинство, воспитать детей, а те - передали его ценности своим детям. Именно такие истории и составляют настоящую летопись села.

И пока в казахстанских селах живут такие семьи, как Албаковы, будут крепкими наши традиции, сильными - наши семьи, а значит, будет крепким и будущее нашей страны.

А. АМАНЖОЛОВА.

На фото: глава рода Албаковых – Багаудин Албаков; старшая дочь Багаудина Албакова Роза с дочерью Асият; Яхья Албаков с супругой Зульфией, дочерьми Луиза, Тамара и Лиза, сестра Яхьи Албакова Марьям Албакова на вручении «Алтын белгі»; семейная чета Албаковых с директором Общеобразовательной школы села Алтынды Акмарал Кинабаевой.

Экология – зеркало жизни

В рамках Республиканской экологической акции «Таза Қазақстан» в Модельной детской библиотеке состоялся экологический час «Экология - зеркало жизни».

Участниками мероприятия стали учащиеся пришкольного лагеря «Достық» школы-гимназии г. Макинска. В ходе встречи ребята узнали о значении бережного отношения к природе, важности сохранения чистоты окружающей среды, рационального использования природных ресурсов и личной ответственности каждого человека за экологическое благополучие родного края.

Особый интерес у детей вызвала познавательная беседа, во время которой они активно обсуждали экологические проблемы современности и предлагали свои идеи по сохра-

нению природы.

Практическим продолжением экологического часа стало озеленение территории библиотеки. Вооружившись садовыми инструментами, дети с большим энтузиазмом высадили цветы, проявив заботу об окружающей среде и стремление сделать родной край ещё красивее.

Мероприятие прошло в атмосфере добрых дел, единства и любви к природе. Оно стало ещё одним напоминанием о том, что сохранение окружающей среды начинается с простых, но важных поступков каждого из нас, а забота о природе - это вклад в счастливое и благополучное будущее нашей страны.

Г. НУРКИШЕВА, старший специалист Модельной детской библиотеки.

БІЛІМ МЕН ТӘРБИЕ – ОБРАЗОВАНИЕ И ВОСПИТАНИЕ

Очередная победа Народного самодеятельного коллектива «Ритм»

Копилка достижений Народного самодеятельного коллектива «Ритм», под руководством Галины Юрьевны Перерва, пополнилась еще одной достойной победой. Танцевальный коллектив представил Буландынский район на Международном многожанровом конкурсе «BI STYLE», который прошёл в городе Туркестан.

По итогам конкурса коллектив завоевал 5 Гран-при и 1 первое место в номинации «Хореография»! Кроме того, коллектив был удостоен специальных наград «Үздік би қойылымы» («Лучшая танцевальная постановка»), «Үлкен отбасы» («Большая семья»), а руководителю коллектива Галине Юрьевне Перерва вручена «Құрмет грамотасы» за высокий профессионализм, подготовку воспитанников и значительный вклад в развитие хореографического искусства.

Эта победа - закономерный результат огромного труда, безграничной преданности любимому делу, высокого профессионализма руководителя, таланта воспитанников и ежедневной кро-

потливой работы всего коллектива. На протяжении многих лет «Ритм» остаётся настоящей гордостью Буландынского района, неизменно восхищая зрителей яркими постановками, исполнительским мастерством, творческой самоубытностью и впечатляющими победами на конкурсах различного уровня. Каждое выступление коллектива - это гармония искусства, вдохновения и безупречной сценической культуры, которая никого не оставляет равнодушным.

Особого уважения заслуживает многолетний труд руководителя коллектива Галины Юрьевны Перерва, которая своим профессионализмом, неиссякаемой творческой энергией, требовательностью и искренней любовью к детям воспитывает не только талантливых танцоров, но и целеустремлённых, дисциплинированных и уверенных в себе личностей. Благодаря её мастерству, мудрости и преданности профессии коллектив из года в год покоряет новые творческие вершины.

Неоценимый вклад в успехи «Ритма»

вносят и родители воспитанников. Именно их поддержка, доверие, активное участие в жизни коллектива, готовность сопровождать детей на конкурсах, помогать в реализации творческих инициатив и разделять с ними радость каждой победы создают ту особую атмосферу единства, благодаря которой коллектив по праву был отмечен наградой «Үлкен отбасы» («Большая семья»). Вместе с руководителем они становятся надёжной опорой для юных артистов, вдохновляя их на новые достижения и помогая уверенно идти к поставленным целям.

Мы искренне гордимся каждым участником коллектива и поздравляем Народный самодеятельный коллектив «Ритм» с очередной яркой победой! Пусть впереди будет ещё больше вдохновения, громких достижений, заслуженных наград, ярких выступлений и новых творческих вершин, а любовь к искусству и стремление к совершенству неизменно ведут коллектив к новым успехам!

А. АМАНЖОЛОВА.

Кітаппен бірге ҚЫЗЫҚТЫ ЖАЗ

Балалардың жазғы демалысына арналған «Кітаптар ғажайыптар еліндегі жазғы оқиғалар» бағдарламасы аясында Модельдік балалар кітапханасында «Кітаппен бірге қызықты жаз» атты дауыстап оқу шарасы өтті.

Шараның басты мақсаты - жас оқырмандардың кітап оқуға деген қызығушылығын арттыру, көркем әдебиетке сүйіспеншілігін қалыптастыру және жазғы демалысты пайдалы әрі мазмұнды өткізуге ықпал ету.

Кітапханаға атасымен бірге келген жас оқырман Абылайхан Хантемір сүйікті ертегілерін мәнерлеп, ерекше әсермен дауыстап оқыды. Оның шынайы эмоцияға толы әсерлі оқуы ертегі кейіпкерлерін көз алдына әкеліп, қатысушыларды қиялға жетеледі. Жылы жүздесу балаларға көтеріңкі көңіл күй сыйлап, кітап әлемінің сиқырына тағы бір мәрте саяхат жасауға мүмкіндік берді.

Кітап – баланың ой-өрісін кеңейтіп, қиялын дамытатын, таным көкжиегін байытатын ең сенімді досы. Сондықтан жазғы демалыс – қызықты шығармаларды оқып, жаңа білім мен жарқын әсер жинақтауға таптырмас мүмкіндік.

Модельдік балалар кітапханасы барлық бүлдіршіндерді жазғы демалысты кітаппен бірге қызықты өткізуге шақырады. Кітап оқып, жаңа кейіпкерлермен танысып, ғажайып оқиғаларға толы әдебиет әлеміне бірге саяхат жасайық!

Г. НУРКИШЕВА, Модельдік балалар кітапханасының аға маманы.

ТАЛАПТЫҢ МІНІП ТҰЛПАРЫН...

Жаздың аптабында көпшілік демалысты таңдайды. Бірақ осы мезетте оқу орындарындағы қабылдау комиссиясының жұмысы қызды. Бітіруші түлектер мен олардың ата-аналары әрі алаңдап, әрі алашапқын болып жүретіндей. Осыған орай біз колледждер мен университеттерге, шетелдік жоғары оқу орындарының филиалдарына құжат тапсыру талабы мен тәртібіне шолу жасап көрдік.

Колледжге кел, қалқатай!

Отандық техникалық және кәсіптік білім ұйымдарына құжаттарды қабылдау 25 маусымда басталады. 2026–2027 оқу жылына мемлекеттік білім тапсырысы бойынша колледждерге 140 мың грант бөлінді. Талапкерлер құжаттарды Egov.kz порталы арқылы немесе колледжге барып электронды түрде тапсыра алады.

Оқу-ағарту министрлігінің мәліметіне сүйенсек, мемлекеттік білім тапсырысы техникалық мамандықтар бойынша ұлғайтылды. Орта буын мамандықтары мен қолданбалы бакалавриатқа түсушілер үшін конкурс міндетті саналады әрі бейінді пәндер бойынша аттестаттың орташа балы негізінде өткізіледі. Жұмысшы біліктілігін алуға ниетті түлектер колледждерге әңгімелесу нәтижесі бойынша қабылданады. Педагогикалық мамандықтарға түсушілер үшін ессе немесе диктант, медициналық және шығармашылық мамандықтарға түсушілер үшін арнайы және (немесе) шығармашылық емтихандар өткізіледі.

Құжаттарды қабылдау мерзімдері – мамандықтар бойынша әртүрлі. Жұмысшы біліктілігі бойынша – 25 маусымнан 27 тамызға дейін; Орта буын мамандықтары бойынша (9 және 11 сынып базасында) – 25 маусымнан 22 тамызға дейін; Шығармашылық мамандықтар бойынша – 25 маусымнан 20 шілдеге дейін; Педагогикалық мамандықтар бойынша – 25 маусымнан 10 тамызға дейін (9 және 11 сынып базасында, сондай-ақ техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім база-

сында); Медициналық мамандықтар бойынша – 9 сынып базасында 25 маусымнан 10 тамызға дейін, 11 сынып және техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім базасында 25 маусымнан 15 тамызға дейін; Кешкі оқу нысаны бойынша – 25 маусымнан 20 қыркүйекке дейін.

Көп адам университетке түсуде ғана жеңілдіктер бар деп ойлайды. Мұндай квоталардың колледждерге де жүретінін біле бермейді. Оқу-ағарту министрінің 2023 жылғы 15 тамыздағы №261 бұйрығына сәйкес, бірінші немесе екінші топтағы мүгедектігі бар адамдар, бала кезінен мүгедектігі бар адамдар, мүгедектігі бар балалар арасынан шыққан азаматтар үшін – 10 пайыз; басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері, жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген ардагерлер үшін – 0,5 пайыз; ауылдың әлеуметтік-экономикалық дамуын айқындайтын білім беру бағдарламалары бойынша оқуға ауыл жастары арасынан шыққан азаматтар үшін – 35 пайыз; Қазақстан Республикасының азаматтары саналмайтын, ұлты қазақ адамдар үшін – 4 пайыз; жетім балалар және ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балалар, сондай-ақ көмелеттік жасқа толғанға дейін ата-анасынан айырылған немесе ата-анасының қамқорлығынсыз қалған жастар қатарындағы Қазақстан Республикасының азаматтары үшін – 1 пайыз; Үкімет айқындаған өңірлерге қоныс аударған ауыл жастары арасынан шыққан ел азаматтары үшін – 5 пайыз; көмелетке толмаған төрт және одан көп бала тәрбиелеп отырған отбасылардағы балалар үшін – 5 пайыз; кемінде үш жыл толық емес отбасы мәртебесі бар отбасылардағы балалар үшін – 1 пайыз; бала кезінен мүгедектігі бар балаларды, бірінші немесе екінші топтағы мүгедектігі бар адамдарды тәрбиелеп отырған отбасылардағы балалар үшін – 5 пайыз; әскерге шақыру бойынша мерзімді әскери қызметтің белгіленген мерзімін өткерген Қазақстан

Республикасының азаматтары үшін – 1 пайыз жеңілдік қарастырылған.

ЖОО-да оқып жүр талай қазақ баласы Еліміздің барлық жоғары оқу орынында да қабылдау комиссияларының жұмысы 20 маусымнан басталады. ҰБТ тапсырып, мемлекеттік білім беру гранттары конкурсына қатысуды жоспарламайтын талапкерлер 20 маусымнан бастап өздері таңдаған жоғары оқу орынына ақылы негізде оқуға түсу үшін құжаттарын тапсыра алады. Ал мемлекеттік білім грантын алуға үміткер талапкерлер үшін гранттар конкурсына қатысуға өтініштер қабылдау 2026 жылғы 13–20 шілде аралығында жүргізіледі. Осы кезеңде талапкерлер өздері оқуға түскісі келетін білім бағдарламалары мен жоғары оқу орындарын таңдай алады.

Мемлекеттік білім гранттары конкурсына қатысуға өтініштер талапкер таңдаған жоғары оқу орнына қарамастан, кез келген жоғары оқу орнының қабылдау комиссиясы арқылы қабылданады. Талапкерлерге қолайлы жағдай жасау мақсатында өтініштерді жоғары оқу орындарының виртуалды қабылдау комиссиялары арқылы және eGov электрондық үкімет порталы арқылы онлайн форматта тапсыру мүмкіндігі де қарастырылған.

Еске сала кетсек, ең төменгі шекті балдар өзгеріссіз қалды. Ұлттық жоғары оқу орындарына түсудің шекті балы – 65 балл, басқа ЖОО-ға – 50 балл, «Педагогикалық ғылымдар» білім беру саласы бойынша – 75 балл, «Денсаулық сақтау» білім беру саласы бойынша – 70 балл, «Құқық» даярлау бағыты бойынша – 75 балл. Бұл ретте «Қазақстан тарихы» және ҰБТ-ның екі бейіндік пәні және (немесе) шығармашылық емтихан бойынша кемінде 5 балл, ал «Оқу сауаттылығы» мен «Математикалық сауаттылық» пәндері бойынша кемінде 3 балдан жинау қажет. Жоғары оқу орындары білім бағдарламаларының топтары бойынша өздерінің шекті балдарын белгілей алатынын айта кеткен жөн.

Мемлекеттік білім гранттарының иегерлері тізімі 2026 жылғы 10 тамызға дейін жарияланады. Талапкерлердің назарын шығармашылық және арнайы емтихандарды өткізу тәртібі, білім бағдарламаларының ерекшеліктері, оқу шарттары, жатақханамен қамтамасыз ету және оқуға түсуге қатысты өзге де мәселелер бойынша өздерін қызықтыратын жоғары оқу орындарының қабылдау комиссияларына тікелей жүгінуге шақырамыз. Жоғары оқу орындарына құжат қабылдау 2026 жылғы 25 тамызға дейін жалғасады.

Оқытушылық, заңгерлік, медициналық немесе фармацевтикалық қызметке өтініш білдірген білімі туралы құжаттары бар адамдар тану рәсімінен өтеді. Сондай-ақ тану процедурасы үшін ғылыми дәрежелері мен ғылыми атақтары туралы құжаттары бар адамдар білім туралы құжаттарды ұсынуы керек. Сонымен қатар оқуды жалғастырығысы келетін адамдар құжаттарды тану процедурасынан өтуі керек. Білімі туралы құжаттарды (диплом, куәлік) тану үшін құжаттарды «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» коммерциялық емес акционерлік қоғамы арқылы немесе «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы ұсына алады.

Шамнан шырақ жағылар

Осы күні әлемге әйгілі, жоғары білім саласында беделді шетелдік университеттердің дипломын елде жүріп те алуға болады. Бәріміз білетіндей, Қазақстанда шетелдік жоғары оқу орындарымен әріптестік күшейіп келеді, көптеп филиалдар ашылды, серіктестік жобалар іске асырылды. Соның нәтижесінде отандастарымызға халықаралық білімге шекара аспай-ақ алуға мүмкіндік туды. Екіншіден, филиалдар академиялық туризмнің дамуына ықпал етіп отыр. Қазақстанда 31 500 шетелдік студент білім алып жатыр. Үшіншіден, филиалдар өңірлердің

қажеттіліктеріне сай ашылып, заманауи білім стандарттары енгізілді. Бұл өз кезегінде еліміздің әр өңірінде ерекшелігіне сай академиялық орта құруды, студенттердің мегаполистерге ғана ағылмауын, ішкі көші-қонды реттейді.

Білім және жоғары білім министрлігінің дерегіне қарағанда, еліміздегі шетелдік университеттердің филиалдарында бағдарламалардың 85%-ы жасанды интеллект, киберқауіпсіздік, инженерия, жаратылыстану және техникалық ғылымдар сияқты жоғары технологиялық бағыттарға арналған. Елімізде ашылған шетелдік ЖОО филиалдарына талапкерлерді тарту мақсатында «Study in Kazakhstan» науқаны жүзеге асырылады: көрмелер Ұлыбританияда, Әзербайжанда, Пәкістанда, Қытайда өтті, ал 2025–2026 жылдары бірқатар Азия және Таяу Шығыс елдерінде өткізу жоспарланған.

Ал енді шамнан түскен шырақтай болар шетелдік білімді елде жүріп алу үшін қайтпек керек? Нендей талап бар? Бұл сұрақтарға жауап болатын ақпараттық картиналарды министрліктің ресми сайтынан, әлеуметтік желілердегі ресми парақшаларынан көріп, таныса алады. Біз шолып шыққаннан байқағанымыз әр университетте талап та, қабылдау тәртібі де – өзінше әртүрлі. Бірақ көбінде құжаттарды қабылдау уақыты отандық жоғары оқу орындарының мерзімімен бірдей. Көпшілігіне ортақ немесе ұқсас талап та бар, мұндай оқу орындары IELTS-тан кемі 5–5,5 балды талап етеді екен, кейбірі ҰБТ нәтижелерін шекті балын нақты көрсеткен, кейбіріне тіпті қажет емес. Бір университет құжатты талапкердің өз аяғымен келіп тапсыруын талап етсе, бір оқу орны онлайн да қабылдай беретінін жазған. Талап та, тәртіп те түрліше болғандықтан, бәрін нақтылау үшін талапкер өзі қалаған шетелдік ЖОО филиалына хабарласқаны жөн.

А. ШОТБАЙҚЫЗЫ, egemen.kz.

ТИІМДІ ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫ

ЖАҢА БУЫН РЕАКТОРЛАРЫНЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУЛЕР: ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖАҢАНДЫҚ АТОМ ҒЫЛЫМЫНДАҒЫ РӨЛІ ҚАНДАЙ

Әлемдік энергетикада қауіпсіздігі жоғары әрі көпфункционалды жаңа буын реакторларына көшу үрдісі белсенді қарқын алып келеді. Еліміз ядролық технологияларды жай ғана тұтынушы емес, төртінші буын реакторларының қауіпсіздігін әлемдік деңгейде негіздейтін басты серіктеске айналуда.

Жаңа буын реакторлары дегеніміз не және олар дәстүрлі энергетикалық реакторлардан несімен ерекшеленеді?

Жаңа буын реакторлары қауіпсіздікке, отынды тиімді пайдалануға, қалдықтарды азайтуға, қолдану икемділігіне және тек электр энергиясын ғана емес, өнеркәсіптік жылу, сутегі, суды тұщыландыру және басқа да міндеттер үшін жұмыс істеу мүмкіндігіне көбірек назар аударылатын жобалар.

Олар өлшемі, жылотасығыш түрі, отын түрі, температуралық режимі, нейтрондар спектрі және қауіпсіздік тәсілдері бойынша ерекшеленуі мүмкін. Мысалы, перспективалы бағыттарға шағын модульдік реакторлар, жылдам реакторлар, жоғары температуралы газбен салқындатылатын реакторлар, қорғасын және натрий жылдам реакторлары, балқытылған тұз реакторлары жатады.

Негізгі айырмашылық реакторды ауытқуларға анағұрлым орнықты, өмірлік цикл бойынша үнемдірек және болашақ энергетикасына бейім етуге ұмтылу. Болашақ энергетикасында тек мегаватттар ғана емес, сенімділік, маневрлік, төмен көміртекті із және өнеркәсіппен бірігу де қажет.

Негізгі әлемде шағын модульдік реакторлар, жылдам реакторлар және басқа перспективалы технологиялар дамып келеді?

Әлем тұрақты жұмыс істей алатын, төмен көміртекті электр энергиясын беретін және жаңартылатын энергия көздерін толықтыра алатын орнықты энергия көздерін іздеуде. Шағын модульдік реакторлар оларды икемдірек салуға, инфрақұрылымы шектеулі өңірлерде қолдануға, оқшауланған энергия жүйелерінде немесе өнеркәсіптік объектілерде пайдалануға мүмкіндік беретінімен қызықты.

Жылдам реакторлар ядролық отынды анағұрлым толық пайдалану және отын циклін тұйықтау әлеуеті тұрғысынан маңызды. Жоғары температуралы реакторлар өнеркәсіптік жылу мен сутегі өндіру үшін пайдалы болуы мүмкін. Яғни мәселе көмір генерациясын жай ғана алмастыруда емес, жаңа технологиялық платформа құруда.

Сонымен қатар технологияның перспективалы болуы оның жаппай енгізуге автоматты түрде дайын екенін білдірмейді. Әрбір технология зерттеу, сынақ, лицензиялау, демонстрация және пайдалану тәжірибесін жинақтау жолынан өтуі тиіс.

Жаңа буын реакторларын әзірлеу кезінде қандай жаңа сын-қатерлер туындайды?

Жаңа реакторлар жаңа мүмкіндіктер береді, бірақ сонымен қатар жаңа сұрақтар қояды. Егер жаңа жылотасығыш қолданылса, оның химиялық қасиеттерін, материалдармен үйлесімділігін, авариялық режимдердегі мінез-құлқын зерттеу қажет. Егер жаңа отын қолданылса, оның сенімділігін, жылуөткізгіштігін, радиациялық төзімділігін және зақымдану кезіндегі мінез-құлқын растау керек.

Шағын модульдік реакторлар үшін сериялық өндіріс, лицензиялау, модульдерді тасымалдау, физикалық қорғау, шалғай аудандарда пайдалану және персоналды даярлау мәселелері маңызды. Жылдам реакторлар үшін

нейтрондық-физикалық сипаттамалар, белсенді аймақтың мінез-құлқы, сұйықметалдық жылотасығыштардың жылуфизикасы және отын циклімен жұмыс істеу маңызды.

Яғни жаңа технологиялар дәстүрлі жобалардан кем емес, кейде одан да көп зерттеуді талап етеді. Ғылыми растаусыз перспективалы идея қауіпсіз өнеркәсіптік технологияға айнамайды.

Негізгі жаңа реакторлық технологиялар үшін эксперименттік стендтер мен сынақ қондырғылары ерекше маңызды?

Жаңа технологиялар үшін көбіне жинақталған тәжірибе жеткіліксіз. Біз классикалық су-сулы реакторларды жақсы білуіміз мүмкін, бірақ натрий, қорғасын, гелий, балқытылған тұздар, жоғары температуралар немесе жаңа отын түрлері туралы сөз болғанда, қосымша эксперименттік деректер қажет.

Стендтер жылу алмасуды, жылотасығышайналымын, коррозияны, материалдардың өзара әрекеттесуін, авариялық процестерді, жабдық пен датчиктердің жұмысын зерттеуге мүмкіндік береді. Зерттеу реакторлары отын мен материалдардың нақты радиациялық өрістегі мінез-құлқын тексеруге мүмкіндік береді.

Эксперименттік база ғылыми идея мен өнеркәсіптік қауіпсіздік арасындағы көпір. Онсыз жаңа буын реакторларын енгізу туралы сенімді айту мүмкін емес.

Қазақстанның жылдам реакторлардың қауіпсіздігін зерттеуде бірегей тәжірибесі бар. ҚР ҰАО базасында жапондық ұйымдармен, соның ішінде JAEA-мен бірлесіп, 2000-жылдардың басынан бері натрийлі жылдам реакторлардың қауіпсіздігін, оның ішінде белсенді аймақтың балқуымен байланысты ауыр авария процестерін зерттеуге бағытталған EAGLE жобасы іске асырылып келеді. Зерттеулер ИГР реакторындағы реакторлық эксперименттерді де, EAGLE стендіндегі реактордан тыс сынақтарды да қамтиды.

2026 жылға қарай EAGLE, EAGLE-2 және EAGLE-3 бағдарламалары аясында шамамен 200 дайындық сынағы, 2 аралық және 9 толық ауқымды реакторлық эксперимент, сондай-ақ 65-тен астам реактордан тыс сынақ орындалды. Бұл жай ғана зертханалық жұмыс емес, Қазақстанның төртінші буын реакторларының қауіпсіздігін халықаралық деңгейде негіздеуге қосқан үлесі.

Жылдам реакторлар үшін қандай қауіпсіздік мәселелері жеке зерттеуді талап етеді?

Жылдам реакторлар белсенді аймақ физикасымен ерекшеленеді және көбіне басқа жылотасығыштарды пайдаланады. Сондықтан нейтрондық-физикалық сипаттамалар, реактивтіліктің мінез-құлқы, жылулық режимдер, белсенді аймақты салқындату, жоғары жану деңгейіндегі отынның мінез-құлқы және авариялық процестер жеке зерттеледі.

Егер сұйықметалдық жылотасығыш қолданылса, оның материалдармен өзара әрекеттесуін, ықтимал

химиялық реакцияларды, коррозияны, қатуды, жылотасығышты тазартуды, қоспаларды бақылауды және жабдықтың сенімділігін зерттеу маңызды. Сондай-ақ отынмен жұмыс істеу, радиациялық қорғау және отын циклі мәселелері қарастырылады.

Жылдам реакторлардың артықшылығы ядролық отынды анағұрлым тиімді пайдалану әлеуетінде. Бірақ бұл әлеует қауіпсіздікті қатаң ғылыми негіздеумен қатар жүруі тиіс.

Натрий немесе қорғасын сияқты сұйықметалдық жылотасығыш бар реакторлардың қауіпсіздік ерекшеліктері қандай?

Сұйықметалдық жылотасығыштардың маңызды артықшылықтары бар: жылуды жақсы өткізеді, төмен қысымда және жоғары температурада жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Бұл тиімділік пен қауіпсіздік үшін қосымша артықшылықтар бере алады. Бірақ әрбір жылотасығыштың өз ерекшелігі бар.

Натрий жылуды жақсы әкетеді, бірақ сумен және ауамен әрекеттескенде химиялық тұрғыдан белсенді. Сондықтан натрийлі жүйелер үшін герметикалық, ағып кетуді бақылау, натрийдің сумен жанасуын болдырмау, арнайы өрт қауіпсіздігі және диагностика жүйелері ерекше маңызды.

Қорғасын және қорғасын-висмут жылотасығыштары химиялық тұрғыдан белсенділігі төменірек, бірақ басқа міндеттер қояды: материалдардың коррозиясы, оттегі режимін бақылау, жылотасығыштың жоғары тығыздығы, эрозиялық процестер және қату мәселелері. Сондықтан мұндай реакторлардың қауіпсіздігі терең материалтануды, жылотасығыш химиясын және жабдықты эксперименттік тексеруді талап етеді.

Өнеркәсіптік жылу, сутегі және төмен көміртекті энергетика тұрғысынан жоғары температуралы реакторлардың қандай перспективалары бар?

Жоғары температуралы реакторлар тек электр энергиясын ғана емес, жоғары әлеуетті жылуды да өндіре алатынымен қызықты. Мұндай жылу өнеркәсіпте, химия өндірісінде, металлургияда, мұнай-химияда, суды тұщыландыруда және сутегі өндіруде пайдаланылуы мүмкін. Қазақстан үшін бұл бағыт ұзақ мерзімді перспективада маңызды болуы мүмкін, өйткені елде энергияны көп қажет ететін өнеркәсіп бар және көміртекті ізді азайтуға мүдделі. Сутегі энергетикасы да төмен көміртекті энергия мен жылудың сенімді көздерін қажет етеді.

Бірақ мынаны атап өту қажет: жоғары температуралы реакторлар отынның, графит және керамикалық материалдардың, жылотасығыштың, жылуды әкету жүйелерінің және өнеркәсіптік интеграцияның қауіпсіздігін жеке негіздеуді талап етеді. Бұл бағыт зерттеулер, халықаралық бағдарламалар және кадр даярлау арқылы дамуы тиіс.

Қазақстан үшін бұл бағыт ҰАО базасында жоғары температуралы реакторлық технологияларға қатысты зерттеулер тәжірибесінің

болуымен де қызықты. ИВГ.1М реакторы жоғары температуралы газбен салқындатылатын реакторлардың отын жинақтары мен белсенді аймақтарын сынау үшін пайдаланылады. Сонымен қатар «Лиана» стендіне ИВГ.1М реакторында сәулелендіру кезінде құрылымдық материалдардағы сутегі изотоптарының жоғары температуралы масса тасымалдау процестері зерттеледі.

Бұл дәстүрлі атом энергетикасы үшін ғана емес, перспективалы бағыттар үшін де маңызды: сутегі энергетикасы, өнеркәсіптік жылу, термоядролық зерттеулер және қатал температуралық әрі радиациялық жағдайларда жұмыс істей алатын материалдарды әзірлеу.

Жаңа реакторлық технологияның практикалық қолдануға дайындығы қалай бағаланады?

Технологияның дайындығы бірнеше белгі бойынша бағаланады. Біріншіден, реактор физикасы мен негізгі жүйелердің жұмыс қабілеті расталуы тиіс. Екіншіден, отын, материалдар, жылотасығыш және авариялық режимдер бойынша эксперименттік деректер болуы керек. Үшіншіден, лицензиялау жолы және қауіпсіздік талаптарына сәйкестігі түсінікті болуы қажет.

Сонымен қатар демонстрациялық жобалар, өнеркәсіптік дайындық, өндіру мүмкіндіктері, өмірлік цикл құны, қалдықтармен жұмыс істеу, персоналға қойылатын талаптар және ұқсас жүйелерді пайдалану тәжірибесі ескеріледі.

Басқаша айтқанда, технология презентацияда әдемі көрінген кезде емес, оның қауіпсіздігі, сенімділігі, экономикасы және пайдалану жарамдылығы дәлелдермен расталған кезде дайын деп саналады.

Қазақстан жаңа буын реакторларын зерттеуде тек технология тұтынушысы ғана емес, ғылыми әріптес ретінде қалай қатысады?

Қазақстанда халықаралық зерттеулерге қатысуға мүмкіндік беретін ғылыми инфрақұрылым мен тәжірибе бар. Бізде зерттеу реакторлары, сынақ стендтері, материалтану базасы, есептік модельдеу, радиациялық қауіпсіздік, ядролық физика және ядролық материалдармен жұмыс істеу бойынша мамандар бар. Сондай-ақ МАГАТЭ-мен, зерттеу орталықтарымен және технологиялық әріптестермен халықаралық ынтымақтастық тәжірибесі маңызды.

Ел үшін АЭС тапсырыс берушісі ғана емес, ғылыми-техникалық тізбектің қатысушысы болу маңызды. Бұл шешімдердің сапасын арттырады, ұлттық сараптаманы күшейтеді және болашақ жоғары технологиялық салалар үшін негіз қалыптастырады.

Қазақстан халықаралық зерттеулерге ғылыми әріптес ретінде қазірдің өзінде қатысып келеді. Ең көрнекі мысал натрийлі жылдам реакторлардың қауіпсіздігі саласындағы ҚР ҰАО мен Жапонияның атом энергиясы агенттігі JAEA арасындағы EAGLE жобасы бойынша ынтымақтастық. 2026 жылы тараптар IV буындағы перспективалы жапон реакторларының қауіпсіздігін негіздеуге арналған реакторлық, реактордан тыс және шағын ауқымды эксперименттерді қамтитын EAGLE-4

жұмыстарын жалғастыруды талқылады.

Тағы бір мысал Қазақстанның термоядролық зерттеулер үшін материалтану базасын дамытуға қатысуы. Қазақстандық материалтану тоқамағы КТМ термоядролық реакторлардың қалыпты және авариялық жұмыс жағдайларында, оның ішінде плазма үзілуі режимдерінде материалдар мен технологияларды сынауға арналған.

Бұл Қазақстан ядролық технологиялардың тұтынушысы ғана емес, перспективалы энергетикалық жүйелердің қауіпсіздігі бойынша халықаралық ғылыми күн тәртібіне үлес қоса алатын ел екенін көрсетеді.

Атом энергетикасын дамытуда отандық ғылыми институттар қандай рөл атқара алады?

Отандық ғылыми институттар тәуелсіз әрі құзыретті ғылыми-техникалық тірек рөлін атқаруы тиіс. Олар жобалық шешімдерді талдауға, техникалық талаптарды дайындауға, қауіпсіздікті бағалауға, радиациялық және экологиялық мониторингке, материалтанулық зерттеулерге, кадр даярлауға және сараптамаға қатыса алады.

Ғылым тек формалды түрде немесе кейінгі кезеңдерде ғана қосылмауы маңызды. Ғылыми ұйымдар технология мен алаңды таңдаудан бастап пайдалану мен ұзақ мерзімді мониторингке дейінгі барлық кезеңге басынан қатысуы керек.

ҚР ҰАО-ның бұл жердегі рөлі практикалық сипатқа ие. Бұл технология мен алаңды таңдауды ғылыми-техникалық сүйемелдеу, жобалық шешімдерді талдау, есептік және эксперименттік зерттеулер жүргізу, радиациялық-экологиялық мониторинг, кадр даярлау, тәуелсіз сараптамалық қолдау және халықаралық жобаларға қатысу.

АЭС қауіпсіздігі тақырыбы бойынша қоғамға жеткізіңіз келетін басты ой қандай?

Басты ой мынадай: атом энергетикасының қауіпсіздігі сенім мәселесі емес, білім, технология, бақылау және жауапкершілік мәселесі. Қоғам сұрақ қоюға құқылы, ал сарапшылар оларға түсінікті және ашық жауап беруі міндетті.

Қазіргі АЭС күрделі, бірақ басқарылатын технологиялық объект. Оның қауіпсіздігі жоба, қорғаныс жүйелері, персоналды даярлау, ғылыми зерттеулер, мемлекеттік қадағалау және тұрақты мониторинг арқылы қамтамасыз етіледі.

Қазақстан үшін атом энергетикасын тек электр энергиясының көзі ретінде ғана емес, ғылым, білім, инженерия және технологиялық даму бағыты ретінде де дамыту маңызды. Егер біз қасиби, ашық және жауапты әрекет етсек, атом энергетикасы елдің қауіпсіз әрі орнықты болашағының маңызды бөлігіне айнала алады.

Қоғам мынаны білуі тиіс: Қазақстан атом энергетикасына ғылыми базасыз келіп отырған жоқ. Елде зерттеу реакторлары, сынақ стендтері, радиоэкологиялық зерттеулер тәжірибесі, халықаралық жобалар және ядролық технологиялармен ондаған жыл бойы бейбіт мақсатта жұмыс істеп келе жатқан мамандар бар.

Сондықтан АЭС қауіпсіздігі сөзбен емес, біліммен, зерттеулермен, инженерлік тәртіппен, ашық мониторингпен, күшті реттеумен және дайындалған отандық кадрлармен қамтамасыз етілуі тиіс. Қазақстан атом энергетикасын дәл осылай дамытуда, ал болашақта бұл сала электр энергиясының көзі ғана емес, елдің технологиялық дамуының негізіне де айнала алады.

ӨЗЕКТІ ТАҚЫРЫПТАР – АКТУАЛЬНЫЕ ТЕМЫ

Оңай табыс – ауыр жауапкершілік: дроппер деген кім және алаяқтардың құрбанына айналмаудың жолы

Интернет-алаяқтық бүгінде Қазақстандағы ең кең таралған қылмыстардың біріне айналды. Алаяқтар азаматтардың ақшасын тікелей ұрлаумен ғана шектелмей, қылмыстық жолмен алынған қаражатты жасыру үшін «дропперлерді» пайдаланады. Көп жағдайда мұндай адамдар өздерінің заңсыз әрекетке араласып жатқанын да білмейді. «Бірнеше минуттық жұмыс», «оңай табыс», «тәжірибе қажет емес» деген жарнамаларға сенген азаматтар кейін өздері қылмыстық схеманың бір бөлігіне айналып, заң алдында жауап беруге мәжбүр болуы мүмкін.

Дроппер деген кім?

Дроппер – өзінің банк картасын, банктік шотын немесе мобильді банкингін бөтен адамдарға пайдалануға берген тұлға. Алаяқтар жәбірленушіден ұрланған қаражатты алдымен дроппердің шотына аударады. Кейін бұл ақша басқа есепшоттарға жіберіледі немесе қолма-қол шешіліп алынады. Осылайша қылмыстық жолмен алынған ақшаның ізін жасыру жеңілдейді. Сондықтан дроппер – жай ғана делдал емес, қылмыстық тізбектің маңызды буыны болып саналады.

Неіктен адамдар дропперге айналады?

Көп жағдайда адамдар заң бұзайын деп емес, оңай ақша табамын деп алданып қалады. Алаяқтар әлеуметтік желілер мен мессенджерлер арқылы: «күніне 50-100 мың теңге табыс»; «тәжірибесіз қашықтан жұмыс»; «банк картасын жалға берсеңіз жеткілікті»; «карта ашып беріңіз, қалғанын өзіміз жасаймыз» - деген мазмұндағы хабарламаларды таратады. Кейбіріне бірнеше мың теңге үшін өз картасын уақытша пайдалануға беруді ұсынады. Ал шын мәнінде дәл осы карта арқылы ұрланған қаражат айналымға түседі.

Алаяқтардың құрбаны болып жатқаныңызды қалай білуге болады?

Төмендегі ұсыныстардың кез келгені күмән тудыруы тиіс: банк картасын немесе есепшот ашқаныңыз үшін ақша ұсынса; картаңызды немесе оның деректерін басқа адамға беруді сұраса; SMS-кодты, PIN-кодты немесе мобильді банкингке кіру құпиясөзін талап етсе; өз шотыңызға ақша қабылдап, оны басқа адамға аударуды өтінсе; қолма-қол ақша шешіп беруді сұраса; «бәрі заңды», «ешқандай қауіп жоқ» деп асықтырса. Есте сақтаңыз: заңды жұмыс беруші ешқашан қызметкердің жеке банк картасын немесе мобильді банкингін пайдалануды талап етпейді.

Бұл неге қауіпті?

Көпшілік «Мен ешкімді алдаған жоқпын, тек ақша аудардым» деп ойлайды. Алайда дәл осы әрекеттер арқылы алаяқтар ұрланған қаражаттың ізін жасырады. Сондықтан құқық қорғау органдары мұндай әрекеттерге ерекше назар аударады. Егер азамат өзінің банк шотын немесе төлем құралдарын қылмыстық мақсатта пайдалануға мүмкіндік берсе, заңда көзделген жауапкершілікке тартылуы мүмкін. Қазақстанда дропперлік әрекеттердің алдын алу мақсатында заңнама күшейтіліп, бөтен адамдарға банктік шоттар мен төлем құралдарын заңсыз пайдалануға беру үшін жауапкершілік қарастырылған.

Жастар неге жиі алданады?

Мамандардың айтуынша, дропперлердің

басым бөлігі – студенттер мен жас азаматтар. Себебі олар қосымша табыс іздейді және әлеуметтік желілердегі күмәнді ұсыныстарға жиі сеніп қалады. «Күніне бірнеше сағат жұмыс», «тәжірибе қажет емес», «ақша бірден төленеді» деген хабарламалардың артында ұйымдасқан алаяқтық топтар тұруы мүмкін.

Өзіңізді қалай қорғауға болады?

Мамандар мынадай қарапайым қағидаларды ұстануға кеңес береді: банк картасын ешкімге бермеңіз; банк шотыңыздың деректерін жарияламаңыз; PIN-кодты, CVV-кодты және SMS арқылы келген кодтарды ешкімге айтпаңыз; өз шотыңыз арқылы бөтен адамдардың ақшасын аудармаңыз; басқа адамның өтінішімен банк картасын рәсімдемеңіз; оңай әрі тез табыс уәде ететін күмәнді жарнамаларға сенбеңіз; жұмысқа орналасар алдында жұмыс беруші туралы ақпаратты міндетті түрде тексеріңіз. Егер ұсыныс шынайы болмайтындай тым тиімді көрінсе, онда бұл – алаяқтықтың белгісі болуы мүмкін.

Егер күмәнді ұсыныс түссе не істеу керек?

Егер белгісіз адам сізден банк картасын пайдалануға беруді немесе ақша аударуды сұраса: әңгімені бірден тоқтатыңыз; банк картасының деректерін бермеңіз; күмәнді хат-хабарларды сақтап қойыңыз; банкке немесе полицияға хабарлаңыз.

Қорытынды

Бүгінде интернет-алаяқтар адамның сенгіштігін, қаржылық сауаттылығының төмендігін және оңай табысқа деген қызығушылығын пайдаланады. Есте сақтаңыз: банк картасы – жеке құжатыңыз сияқты маңызды қаржылық құрал. Оны бөтен адамға беру – өз қаражатыңызға ғана емес, өз болашағыңызға да қауіп төндіреді. Бір сәттік жеңіл табыс ұзақ уақытқа созылатын құқықтық мәселелерге әкелуі мүмкін. Сондықтан кез келген қаржылық ұсынысқа сын көзбен қарап, сақтық шараларын сақтау – интернет-алаяқтықтан қорғанудың ең тиімді жолы.

Легкие деньги могут обернуться уголовной ответственностью: как не стать дроппером в Казахстане

Сегодня интернет-мошенничество остается одним из самых распространенных видов преступлений в Казахстане. Однако далеко не все знают, что для совершения таких преступлений злоумышленникам необходимы помощники – так называемые дропперы. Именно через их банковские карты и счета проходят деньги, похищенные у граждан. Нередко сами владельцы счетов убеждены, что просто помогают перевести деньги или нашли легкий способ заработать. На самом деле они становятся частью преступной цепочки. Именно поэтому государство усилило ответственность за участие в подобных схемах. С сентября 2025 года в Казахстане введена отдельная уголовная ответственность за незаконную передачу банковских счетов, платежных инструментов и проведение переводов в интересах третьих лиц. В зависимости от роли человека и тяжести совершенных действий наказание может достигать семи лет лишения свободы с конфискацией имущества.

Кто такие дропперы?

Дроппер – это человек, который предоставляет мошенникам свою банковскую карту, счет, электронный кошелек или мобильный банкинг для получения, перевода либо обналичивания денежных средств. Фактически именно дропперы помогают преступникам скрыть след украденных денег. Пока средства проходят через несколько банковских счетов, установить настоящих организаторов мошенничества становится значительно сложнее. Поэтому правоохранительные органы рассматривают дроппера не как случайного участника, а как одно из ключевых звеньев преступной схемы.

Почему люди соглашаются?

Мошенники хорошо знают человеческую психологию и чаще всего используют несколько сценариев. Одним обещают «работу без опыта» с ежедневной оплатой. Другим предлагают сдать банковскую карту «в аренду» за 30-100 тысяч тенге. Студентов убеждают оформить новую банковскую карту якобы для работы с иностранными клиентами. Пенсионеров просят «временно принять перевод». Иногда злоумышленники входят в доверие через знакомства в социальных сетях, а затем просят помочь с денежными переводами. Во всех случаях человеку говорят одну и ту же фразу: «Ничего незаконного нет. Мы просто не

можем использовать свои счета». Именно это должно стать первым тревожным сигналом.

Семь признаков, что вас пытаются сделать дроппером:

Если вам предлагают: открыть банковскую карту за вознаграждение; передать карту, счет или реквизиты третьему лицу; сообщить PIN-код, CVV или SMS-коды; принимать деньги от незнакомых людей и сразу пересылать их дальше; снять наличные и передать их курьеру; зарегистрировать банковский аккаунт или электронный кошелек на свое имя для другого человека; получать процент за каждый денежный перевод. Многие считают, что ответственность несет только тот, кто обманул потерпевшего. Однако без посредников мошенникам было бы значительно сложнее вывести похищенные деньги.

Поэтому законодательство рассматривает предоставление своего счета, карты или банковского доступа как самостоятельное противоправное деяние. Незнание истинных намерений злоумышленников далеко не всегда освобождает человека от правовых последствий.

Почему молодежь находится в группе риска?

По оценкам специалистов, именно студенты и молодые люди чаще других становятся дропперами. Причина проста – желание быстро заработать. Объявления вроде: «Доход 50 000 тенге за один день»; «Работа удаленно без опыта»; «Оплата сразу после перевода», распространяются через Telegram, WhatsApp, Instagram и другие социальные сети. Однако за красивыми обещаниями зачастую скрываются организованные преступные группы.

Как защитить себя?

Эксперты по кибербезопасности рекомендуют соблюдать несколько простых правил. Никогда не передавайте: банковские карты; реквизиты счетов; логины и пароли мобильного банкинга; SMS-коды подтверждения; одноразовые коды безопасности. Никогда не соглашайтесь: принимать деньги для последующего перевода; оформлять банковские продукты для других людей; выводить наличные за вознаграждение; участвовать в финансовых операциях по просьбе незнакомцев. Перед трудоустройством обязательно проверяйте работодателя, наличие официального сайта, юридического адреса и трудового договора. Если предложение кажется слишком выгодным – скорее всего, это мошенничество.

Что делать, если реквизиты уже переданы?

Не стоит ждать, пока произойдет преступление. Необходимо незамедлительно: обратиться в свой банк и заблокировать доступ к счету или карте; сменить пароли мобильного банкинга; сохранить переписку и номера телефонов злоумышленников; сообщить о случившемся в полицию. Чем быстрее человек заявит о попытке вовлечения в преступную схему, тем больше шансов минимизировать последствия.

Вместо вывода

Современные мошенники редко действуют в одиночку. Они создают целые сети посредников, используя доверчивость граждан и обещания легкого заработка. Стоит помнить простое правило: ваша банковская карта – это такой же личный документ, как паспорт. Передавать ее или доступ к ней посторонним нельзя ни при каких обстоятельствах. Несколько минут беспечности и желание быстро заработать могут привести не к доходу, а к уголовному делу, финансовым потерям и серьезным последствиям для всей семьи. Финансовая грамотность и осторожность сегодня становятся одной из самых надежных мер защиты от интернет-мошенников.

Куда и как обращаться при выявлении фактов коррупции

Противодействие коррупции невозможно без активного участия граждан. Законодательство Республики Казахстан предоставляет каждому право сообщать о ставших известными фактах коррупционных правонарушений, а государство гарантирует рассмотрение таких обращений в установленном законом порядке.

В соответствии со статьей 24 Закона Республики Казахстан от 18 ноября 2015 года № 410-V «О противодействии коррупции» физические и юридические лица вправе сообщать об известных им фактах коррупционных правонарушений. Государственные органы обязаны рассматривать такие обращения объективно, всесторонне и в сроки, установленные законода-

тельством.

Порядок подачи и рассмотрения обращений регулируется Административным процедурно-процессуальным кодексом Республики Казахстан, а также Законом Республики Казахстан «О правоохранительной службе» и уголовно-процессуальным законодательством в случаях, когда обращение содержит сведения о признаках уголовного правонарушения.

При наличии информации о фактах получения или дачи взятки, злоупотребления должностными полномочиями, хищения бюджетных средств, незаконного использования служебного положения либо иных коррупционных деяний граждане могут обратиться: в Агентство Республики

Казахстан по противодействию коррупции (Антикоррупционная служба) или его территориальные департаменты; в органы прокуратуры Республики Казахстан; в органы внутренних дел, если имеются признаки уголовного правонарушения; посредством информационной системы eOtinish, предназначенной для подачи и рассмотрения обращений физических и юридических лиц.

При обращении рекомендуется максимально подробно изложить обстоятельства произошедшего: указать место, дату, сведения о лицах, имеющих отношение к событию, а также приложить документы, фотографии, видеозаписи, переписку или иные материалы, подтверждающие

изложенные факты. Чем полнее предоставленные сведения, тем эффективнее будет проведена проверка.

Следует помнить, что заведомо ложный донос о совершении преступления влечет ответственность, предусмотренную статьей 419 Уголовного кодекса Республики Казахстан. Вместе с тем лицо, добросовестно сообщившее о возможном коррупционном правонарушении, действует в интересах общества и государства, способствуя укреплению законности и защите общественных интересов.

Важным направлением государственной антикоррупционной политики является защита лиц, оказывающих содействие в противодействии коррупции. Государством принима-

ются меры по обеспечению конфиденциальности сведений о заявителях в случаях, предусмотренных законодательством, а также по стимулированию гражданской активности населения.

Каждый гражданин способен внести вклад в предупреждение коррупции. Своевременное информирование компетентных органов позволяет пресекать противоправные действия, защищать права граждан, обеспечивать законность и укреплять доверие общества к государственным институтам.

З. САЛИМОВА, координатор проекта по формированию антикоррупционной культуры в Буландынском районе.

ҚҰТҚАРУ ҚЫЗМЕТІ – СЛУЖБА СПАСЕНИЯ

Сенокос без риска: соблюдение правил пожарной безопасности

С наступлением летнего периода на территории Буландынского района активно ведутся работы по сенокосу и заготовке кормов. Вместе с этим значительно возрастает риск возникновения природных пожаров. В условиях жаркой, сухой и ветреной погоды даже небольшая искра способна стать причиной масштабного возгорания, которое может уничтожить сельскохозяйственные угодья, лесные массивы, нанести серьезный материальный ущерб и создать угрозу жизни и здоровью людей.

Отдел по чрезвычайным ситуациям Буландынского района напоминает: в период проведения сенокоса строгое соблюдение требований пожарной безопасности является обязательным условием безопасной работы. Большинство природных пожаров происходит по вине человека, поэтому внимательность и ответственное отношение к каждому этапу работ имеют решающее значение.

Перед началом сенокоса необходимо проверить техническое состояние сельскохозяйственной техники. Она должна быть исправной, оснащенной искрогасителями и первичными средствами пожаротушения. Эксплуатация неисправной техники, способной стать источником возгорания, недопустима.

Особое внимание следует уделять своевременному скашиванию сухой растительности. Заросшие сухостоем участки создают идеальные условия для быстрого распространения огня. После завершения работ необходимо убрать с полей промасленную ветошь, горячие материалы, упаковку и другой мусор, который может стать причиной возгорания.

Категорически запрещается выжигание стерни, сухой травы и пожнивных остатков. Несмотря на распространенное мнение о пользе таких действий, пал травы наносит серьезный вред природе, уничтожает плодородный слой почвы, полезные микроорганизмы и животных, а также часто становится причиной крупных степных и лесных пожаров. Не менее опасны непотушенные костры, брошенные окурки и любое неосторожное обращение с огнем.

В целях предупреждения чрезвычайных ситуаций сотрудники Отдела по чрезвычайным ситуациям Буландынского района совместно с местными исполнительными органами и сотрудниками полиции проводят профилактические рейды в сельских округах, на полях и в лесных массивах. В ходе мероприятий гражданам разъясняются требования пожарной безопасности, распространяются памятки и напоминается об ответственности за нарушение законодательства Республики Казахстан.

Уважаемые жители района и сельхозтоваропроизводители! Соблю-

дение правил пожарной безопасности во время сенокоса - это вклад каждого в сохранение урожая, природных ресурсов, имущества и человеческих жизней. Предотвратить пожар гораздо легче, чем бороться с его последствиями.

При обнаружении возгорания незамедлительно сообщайте по телефону 112. Только совместными усилиями, ответственным отношением и соблюдением мер безопасности можно предотвратить природные пожары и сохранить благополучие нашего района.

* * *

Скрытая опасность: берегите детей!

С наступлением теплого времени года увеличивается количество несчастных случаев, связанных с выпадением детей из окон. Практически все подобные трагедии происходят дома - там, где ребенок должен чувствовать себя в безопасности. Главной причиной становится недостаточный контроль со стороны взрослых и пренебрежение простыми мерами предосторожности.

Отдел по чрезвычайным ситуациям Буландынского района напоминает: открытое окно представляет серьезную угрозу для жизни и здоровья ребенка. Детям достаточно нескольких секунд, чтобы забраться на подоконник, поэтому даже кратковременное отсутствие взрослых может привести к трагическим последствиям.

Особую опасность представляют москитные сетки. Они создают лишь иллюзию безопасности и не рассчитаны на вес ребенка. Опираясь на такую сетку, малыш может выпасть из окна вместе с ней.

Во избежание несчастных случаев рекомендуется соблюдать простые, но крайне важные правила:

не оставляйте маленьких детей одних в комнате с открытым окном;

устанавливайте специальные блокираторы,

ограничители или детские замки;

проветривайте помещение в режиме верхнего открывания створки;

уберите от окон мебель, по которой ребенок может забраться на подоконник;

не разрешайте детям играть возле открытых окон и балконов;

регулярно объясняйте детям правила безопасного поведения дома.

Следует помнить, что дети по своей природе любопытны и не способны объективно оценить опасность. Именно поэтому безопасность ребенка полностью зависит от внимательности взрослых.

Уважаемые родители! Не оставляйте безопасность детей на волю случая. Несколько простых мер предосторожности способны сохранить самое ценное - жизнь и здоровье вашего ребенка.

Отдел по чрезвычайным ситуациям Буландынского района призывает жителей района проявлять ответственность и сделать все возможное для предотвращения выпадения детей из окон. Забота о безопасности детей - обязанность каждого взрослого.

* * *

Безопасность на водном транспорте

С наступлением купального сезона на водоемах значительно увеличивается количество отдыхающих, использующих лодки, катамараны, катера, гидроциклы, сапборды и другие маломерные суда. Однако приятный отдых может быстро обернуться трагедией, если пренебрегать элементарными правилами безопасности.

Отдел по чрезвычайным ситуациям Буландынского района напоминает, что безопасность на воде начинается с личной ответственности каждого человека. Большинство происшествий происходит из-за самоуверенности, нарушения правил эксплуатации плавательных средств или упо-

требления алкоголя.

Перед выходом на воду необходимо убедиться в исправности плавательного средства и наличии обязательных средств спасения. Каждый пассажир, независимо от возраста и умения плавать, должен соблюдать правила поведения на воде. При первых признаках ухудшения погоды необходимо немедленно вернуться к берегу.

Во время эксплуатации маломерных судов запрещается:

выходить на воду в состоянии алкогольного или наркотического опьянения;

перегружать судно сверх установленной вместимости;

пересаживаться с места на место и раскачивать плавательное средство во время движения;

приближаться к местам массового купания людей;

оставлять детей без присмотра взрослых;

управлять судном без необходимых навыков и соблюдения требований безопасности.

Особую осторожность следует проявлять при изменении погодных условий. Сильный ветер, высокая волна, дождь или гроза многократно увеличивают риск опрокидывания плавательного средства. При первых признаках ухудшения погоды необходимо немедленно вернуться к берегу.

Родителям следует помнить, что дети могут пользоваться лодками, катамаранами и другими плавательными средствами только под постоянным контролем взрослых и исключительно в спасательных жилетах.

В целях предупреждения происшествий сотрудники Отдела по чрезвычайным ситуациям Буландынского района совместно с местными исполнительными органами и сотрудниками полиции регулярно проводят профилактические рейды на водоемах района. Специалисты разъясняют отдыхающим правила безопасного поведения, проверяют соблюдение требований эксплуатации маломерных судов, распространяют памятки и проводят профилактические беседы.

Уважаемые жители и гости района! Вода не прощает беспечности. Соблюдение правил безопасности, использование спасательных жилетов, отказ от употребления алкоголя во время отдыха на воде и постоянный контроль за детьми помогут избежать трагедий и сохранить самое ценное - жизнь.

Отдел по чрезвычайным ситуациям Буландынского района призывает всех граждан соблюдать меры безопасности на воде, чтобы летний отдых приносил только положительные эмоции и не омрачался чрезвычайными происшествиями.

При возникновении чрезвычайной ситуации незамедлительно звоните по номеру 112.

Отдел по чрезвычайным ситуациям Буландынского района призывает всех граждан соблюдать меры безопасности на воде, чтобы летний отдых приносил только положительные эмоции и не омрачался чрезвычайными происшествиями.

ОЧС Буландынского района.

ОТДЕЛ ПО ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ БУЛАНДЫНСКОГО РАЙОНА ПРЕДУПРЕЖДАЕТ!

**ПРОФИЛАКТИКА ПОЖАРОВ
ВО ВРЕМЯ СЕНОКОСА**

- Не поджигайте сухую траву и стерню!
- Исправная техника и исправное оборудование – залог вашей безопасности!
- Имейте при себе средства пожаротушения!
- В случае возгорания немедленно звоните 112!

**ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ
ПРИ КУПАНИИ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ
ВОДНЫХ ВИДОВ ТРАНСПОРТА**

- Купайтесь только в разрешенных местах!
- Используйте спасательные жилеты при катании на лодках и катерах!
- Не употребляйте алкоголь у водоемов и на воде!
- Не оставляйте детей без присмотра у воды!

**ПРОФИЛАКТИКА ВЫПАДЕНИЯ
ДЕТЕЙ ИЗ ОКНА**

- Не оставляйте окна открытыми, если дома ребенок!
- Установите блокираторы на окна!
- Уберите мебель от окон!
- Помните: москитная сетка не защищает от падения!

**БЕРЕГИТЕ ПРИРОДУ,
СВОЮ ЖИЗНЬ И ИМУЩЕСТВО!**

112

**ВОДА НЕ ПРОЩАЕТ ОШИБОК!
БУДЬТЕ ОСТОРОЖНЫ!**

**БЕЗОПАСНОСТЬ ДЕТЕЙ –
В ОТВЕТСТВЕННОСТИ ВЗРОСЛЫХ!**

ЕДИНАЯ СЛУЖБА СПАСЕНИЯ

Ваша безопасность – наша общая задача!

Антикоррупционная культура: что должен знать каждый гражданин

Формирование антикоррупционной культуры является одним из важнейших направлений государственной политики Республики Казахстан. Эффективное противодействие коррупции невозможно только посредством применения мер юридической ответственности. Не менее значимым является воспитание у граждан устойчивого неприятия коррупционных проявлений, уважения к закону и понимания личной ответственности за соблюдение принципов добропорядочности.

Правовые основы государственной политики в данной сфере определены Законом Республики Казахстан от 18 ноября 2015 года № 410-V «О противодействии коррупции». В соответствии с подпунктом б) статьи 1 Закона антикоррупционная культура представля-

ет собой систему ценностей, выражающую неприятие коррупции гражданами. Она формируется посредством правового просвещения, воспитания, обучения, информирования населения и проведения профилактических мероприятий.

Согласно статье 9 Закона, формирование антикоррупционной культуры осуществляется путем повышения уровня правовой грамотности населения, воспитания уважительного отношения к закону, разъяснения последствий коррупционных правонарушений, а также развития принципов честности, открытости и добросовестности. Особая роль в этой работе принадлежит государственным органам, организациям образования, средствам массовой информации, институтам гражданского общества и семье.

В соответствии со статьей 4 Закона противодействие коррупции основывается на принципах законности, равенства всех перед законом и судом, гласности, прозрачности деятельности государственных органов, приоритета предупреждения коррупции, а также взаимодействия государства и общества. Реализация этих принципов позволяет создать условия, при которых совершение коррупционных правонарушений становится не только противоправным, но и общественно неприемлемым.

Каждый гражданин способен внести вклад в предупреждение коррупции. Это проявляется в соблюдении требований законодательства, отказе от предложения или передачи незаконного вознаграждения, недопущении конфликта интересов, добросо-

вестном исполнении профессиональных обязанностей и активной гражданской позиции. Особое значение имеет соблюдение принципов честности при получении государственных услуг, участии в государственных закупках, предпринимательской деятельности и взаимодействии с государственными органами.

В современных условиях профилактика коррупции рассматривается как наиболее эффективный механизм ее предупреждения. Государством последовательно совершенствуются процедуры оказания государственных услуг, внедряются цифровые технологии, расширяются возможности общественного контроля и обеспечивается открытость деятельности государственных органов. Вместе с тем достижение устойчивых результатов невоз-

можно без поддержки общества и осознания каждым гражданином того, что коррупция наносит ущерб интересам государства, экономики и благополучию населения.

Формирование антикоррупционной культуры - это длительный и последовательный процесс, основанный на уважении к закону, соблюдении принципов справедливости и личной ответственности. Только при активном участии государства и общества возможно создание среды, в которой честность, добропорядочность и законопослушное поведение становятся общепринятыми нормами общественной жизни.

З. САЛИМОВА, координатор проекта по формированию антикоррупционной культуры в Буландынском районе.